

Валерія Бублейник

здобувачка вищої освіти 3 курсу Навчально- наукового
інституту права та інноваційної освіти
Дніпровського державного університету внутрішніх справ

Поняття, походження, сутність та типологія держави

У сучасному світі абсолютно кожна держава відрізняється від інших комплексним набором певного роду характеристик і характеристик, що склалися під впливом її історичного розвитку, міжнародних та економічних факторів, а також рівня гостроти соціальних та етнічних конфліктів. У зв'язку з цим, в рамках науки теорії держави та права вирішальне значення набуває питання щодо розробки універсальної типології держав.

Застосування такої типології як метод наукового пізнання дозволило би диференціювати на певні класифікаційні групи всі держави, що колись існували і існують нині. Це, у свою чергу, дозволить визначити сутність, соціальну орієнтованість, ступінь прогресивної спрямованості будь-якої держави, і що немало важливо, визначити соціальні групи, еліти і коло їх, що перебувають при владі інтересів, що захищаються державною владою [1, с. 8-9].

Крім того, це необхідно для встановлення типу соціальної організації суспільства, рівня та типу духовно-культурного розвитку всього суспільства та окремої особистості, а також інші важливі властивості. На даний момент у державознавстві налічується чимало підходів до розробки подібної всеосяжної типології країн [2].

Більшість авторів концепцій держави намагаються дати оцінку ідеальному. державі, досконалому. Але якщо немає поганої держави, то не може бути й ідеальної. Ми вважаємо, що такому політичному інституту взагалі не можна давати такі характеристики як поганий, хороший, ідеальний [1, с. 11].

Держава може бути сильною або слабким, а його діяльність є ефективною чи неефективною. Можна, знову-таки, провести аналогію із живим організмом. Адже живий організм не може завжди перебувати у здоров'ї, бувають періоди захворювань, перепади настроїв тощо.

Так і в державі, вона переживає різні кризи і це абсолютно нормально, бо держава не може постійно здійснювати свою діяльність у позитивному руслі, а люди, які знаходяться при владі, це не роботи і вони можуть припускатися помилок у прийнятті того чи іншого рішення [3].

Культурно-духовна сфера будь-якої держави надає дуже суттєвий вплив на його розвиток та функціонування [2, с. 135]. А це означає, що не слід заперечувати цивілізаційний підхід як основу наукової класифікації країн. На думку автора, необхідно враховувати ті правила, звичаї та традиції, які історично формувалися в процесі адміністративно-управлінської, а також економічної діяльності конкретному суспільстві.

Цивілізація, а якщо точніше пріоритет її цінностей у суспільстві, безпосередньо впливає на державну організацію суспільства. Саме тому деякі держави, що належать одній і тій самій економічній формації (наприклад, США і Японія) розрізняються за своїм внутрішнім змістом, а це, у свою чергу може сильно вплинути на їх подальший розвиток.

Застосування цивілізаційного аналізу дозволяє краще зрозуміти дійсність, оскільки він фіксує ті особливості, які відбуваються всередині конкретної суспільно-економічної формації, а також на рівні конкретно взятого держави.

Формаційний підхід розкриває особливості процесу соціальної мінливості у масштабах всесвітньо-історичного розвитку, виробляючи при цьому загальні схеми, які іноді можуть бути дуже далекі від реальності [4, с. 68].

На наш погляд, головна відмінність сукупності понять «цивілізація» від поняття «формація», перш за все, полягає у можливості розкриття сутності будь-якої історичної епохи через людину, через масу панівних у цей період уявлень кожної особи про характер суспільного життя, про цінності та цілі її власної діяльності.

Саме цивілізаційної концепції властива орієнтованість на пізнання минулого крізь призму всіх форм людської діяльності, а саме через соціальну, політичну, трудову, іншими словами, у всьому різноманітті громадських зв'язків. Безперечною перевагою такого підходу є те, що в центрі вивчення минулого та сучасного суспільства стоїть безпосередньо сама людина як справді творча та конкретна особистість, а не класово знеособлений індивід [1, с. 195]. цивілізаційний підхід ні в якому разі не заперечує формаційний. Їх не можна протиставляти, оскільки вони обоє взаємно доповнюють один одного [4, с. 12].

У свою чергу, це дозволить найповніше охарактеризувати тип держави з урахуванням як соціально-економічного, а й духовно-культурного чинників. Цивілізаційний підхід не здатний замінити підхід формаційний, але у певному поєднанні вони можуть стати підходящою основою для наукової класифікації держав.

Іншими словами, ці підходи цілком успішно можуть співіснувати при проведенні наукових досліджень, при цьому не перетинаючи один з одним і не поєднуючись в якусь єдину теорію.

І, нарешті, слід зазначити, що при дослідженні держави необхідно також враховувати і такий важливий елемент суспільства, як право.

В наш час у юридичній науці актуальне питання про правове, соціальне державі. Але важливо наголосити, що дослідник не зможе побачити сутність цього феномена, якщо обмежуватиметься лише якимось одним підходом. Для більш глибокого та всебічного розуміння процесів, які відбуваються в сучасному світі, дуже важливим видається не замикатися

обмеженому колу нехай навіть перевірених і виправдали себе підходів та ідей, а перш за все, йти далі, відкриваючи та закріплюючи нові критерії типології держав та правових систем.

Література

1. Лемак, Василь. "ПОСТСОЦІАЛІСТИЧНА МОДЕРНІЗАЦІЯ СУСПІЛЬСТВА: ПОНЯТТЯ Й ТИПОЛОГІЗАЦІЯ."
2. Пікуля, Тетяна. "Цивілізаційно-історична типологізація державних територій." (2019).
3. Яковенко, Анастасія Валеріївна. "Типологізація правових систем: галузевий аспект." (2021).
4. Талдикін, Олександр Васильович. "Різні підходи до типології держави." (2018).

Юридичний факультет Національного університету
біоресурсів і природокористування України
Інститут права Львівського державного університету
внутрішніх справ
Юридичний факультет Запорізького національного
університету
Юридичний факультет Сумського Національного
аграрного університету
Студентський науковий гурток «Клуб юних теоретиків»

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

учасників

ХVІІІ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО- ПРАКТИЧНОЇ ОНЛАЙН-КОНФЕРЕНЦІЇ «ПРОБЛЕМИ ЮРИДИЧНОЇ НАУКИ ОЧИМА МОЛОДИХ НАУКОВЦІВ»

17 жовтня 2024 р.

м. Київ

УДК: 340:167.1:378.2

**Матеріали XVIII Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції
«Проблеми юридичної науки очима молодих науковців»**

П.78

**Проблеми юридичної науки очима молодих науковців : зб. наук. пр. XVIII Всеукр.
наук.-практ. онлайн-конф. (м. Київ, 17 жовтня 2024 р.) / Укладачка: Віра Качур. К.,
2024. 420 с.**

У збірнику подані наукові здобутки учасників, що присвячені
проблемам юридичної науки.

Усі матеріали подаються в авторській редакції.

**За зміст наукових матеріалів відповідальність несуть їх автори та
наукові керівники**